

Sedacijos paaiškinimas

Šis informacinis lapelis paaiškina kaip veikia sedacija ir kada ji reikalinga. Jame pateikiama išsami informacija apie sedacijos naudą ir galimą grėsmę.

Taip pat, bus paaiškinta kaip planuoti save prisžiūrėti, atlikus sedaciją.

Ši informacija parengta anesteziologų, pačių pacientų ir jų atstovų.

Paprastai, anestezija suleidžiama į veną (intraveninė), kartais suduodama per burną (peroralinė), ar per veido kaukę.

Kas yra intraveninė sedacija?

Intraveninė sedacija vyksta, kai raminamieji pasiekia kraujotaką (veną) per lašelinę (vamzdelį), kad jus atpalaiduotų.

Anestioziologas - tai sveikatos priežiūros specialistas, kuris atlieka anesteziją.

Jie apmokyti duoti reikiamą kiekį raminamųjų ir susidoroti su galimais šalutiniais poveikiais. Operacinėje sedaciją dažniausiai atlieka anesteziologas. Kitais atvejais sedaciją gali atlikti slaugytojas, chirurgas ar kitas apmokytas specialistas. Sedaciją atliekantis specialistas su jumis bus visos procedūros metu.

Yra trys intraveninės sedacijos lygmenys. minimalioji sedacija, vidutinė sedacija (dar vadinama sąmoninga sedacija) ir gilioji sedacija.

- **Minimalioji sedacija** – ją sukelia nedidelis kiekis raminamųjų. Ji padeda atsipalaiduoti ir nejausti nerimo dėl aplinkinių veiksmy, tačiau pacientas procedūros metu išlieka sąmoningas ir gali kalbėti. Greičiausiai atsiminsite, kad jums buvo atlikta procedūra, tačiau neprisiminsite visų jos detalių. Ji neturėtų paveikti jūsų kvėpavimo.

- **Vidutinio lygio (sąmoningoji) sedacija** – sedaciją atliekantis specialistas jums duos šiek tiek daugiau raminamųjų dėl kurių pasijusite labai atsipalaidavę ir apsvaigę. Nepaisant to, jūs galėsite kalbėti ir sekti instrukcijas. Prisiminsite kai kurias procedūros detales. Vidutinio lygio sedacija neturėtų paveikti jūsų kvėpavimo.
- **Gilioji sedacija** – sedaciją atliekantis specialistas duos dar didesnę vieno ar kelių vaistų dozę dėl kurių beveik visos procedūros metu miegosite. Procedūros metu negalėsite kalbėti. Ji gali turėti įtakos jūsų kvėpavimui, tačiau būsite atidžiai stebimi specialisto, kuris galės suteikti reikiamą pagalbą. Kartais asmenys prisimena dalį procedūros. JK giliają sedaciją gali atlikti tik anesteziologo išsilavinimą turintys specialistai.

Peroralinė sedacija – kas tai?

Šis sedacijos būdas padeda didelę baimę patiriantiems pacientams atsipalaiduoti prieš procedūrą, tačiau ji nėra pakankama pačios procedūros metu. Reikia nemažai laiko, kad pacientas atsipalaiduotų ir, dėl individualios organizmo reakcijos, yra labai sunku apskaičiuoti reikalingą vaistų dozę.

Jei dar nepasirašėte sutikimo formos, savo šeimos gydytojo neprašykite paskirti peroralinių raminamųjų, kuriuos galėtumėte išgerti prieš vykdami į ligoninę, nes jie gali turėti įtakos jūsų gebėjimui mąstyti ir priimti sprendimus.

Yra labai svarbu, kad susitikimo su gydytoju metu būtumėte blaivaus proto, gebėtumėte suprasti su procedūra siejamus rizikos veiksnius ir pasirašyti sutikimo formą, kuria sutinkate, kad jūs būtumėte operuojamas ar jums būtų atlikta procedūra.

Kuo sedacija skiriasi nuo bendrosios nejautos?

Pagrindiniai skirtumai tarp sedacijos ir bendrosios nejautos:

- sąmoningumo lygis
- plaučių ventiliavimo aparato naudojimo poreikis
- galimi šalutiniai poveikiai.

Pacientai, paveikti minimaliosios arba vidutinio lygio sedacijos, jaučiasi apsvaigę, mieguisti, atsipalaidavę, juos apima jaukumo jausmas, tačiau jie procedūros metu išlieka sąmoningi.

Bendrosios anestezijos atveju procedūros metu pacientas yra nesąmoningas.

Gilioji sedacija patenka tarp šių dviejų tipų.

Kokios procedūros gali būti atliekamos naudojant intraveninę sedaciją?

Naudojant intraveninę sedaciją galima atlikti daugelį minimaliai invazinių procedūrų. Pavyzdžiui:

- odos ar krūties biopsiją
- nesudėtingas lūžusių kaulų atstatymo procedūras
- nesudėtingas chirurgines procedūras, kai jos atliekamos odai, plaštakai ar pėdai

- skrandžio, plaučių, storosios žarnos ar šlapimo pūslės ligų diagnostines procedūras (endoskopiją, bronchoskopiją, kolonoskopiją, cistoskopiją)
- šalinant dantis ar atliekant kitokias stomatologines procedūras
- akių operacijas (pvz. kataraktos šalinimas).

Kokie yra intraveninės sedacijos privalumai?

- Greitai veikia ir lengva suprasti, kiek pacientui reikia vaistų.
- Leidžia atsipalaiduoti procedūros metu. Gali būti, kad pacientas beveik nieko neprisimins.
- Tam tikrais atvejais gali būti naudojama vietoj bendrosios anestezijos, kuri gali netikti pacientams, turintiems tam tikrų sveikatos problemų.
- Dažniausiai turi mažesnę šalutinį poveikį nei bendroji anestezija.
- Greitesnis atsigavimas (palyginti su bendrąja anestezija), tad pacientai, jei jie jaučiasi gerai, gali vykti namo praėjus valandai po procedūros.

Kokia yra su intravenine sedacija siejama rizika?

- Jūsų kvėpavimo dažnis gali sulėtėti. Tai įprasta gilios sedacijos metu, tačiau rizika išlieka naudojant sedaciją. Anesteziologas yra apmokytas ir žino, kaip jus stebėti ir, jei prireiks, žinos kaip jums padėti kvėpuoti.
- Nukritęs kraujo spaudimas taip pat įprastas dalykas, tačiau anesteziologas apmokytas kaip elgtis ir tokioje situacijoje.
- Gali kamuoti pykinimas arba vėmimas, tačiau tai neįprasta reakcija.
- Naudojant sedacijos vaistus, sunkių alerginių reakcijų būna labai retai.
- Toje vietoje, kur buvo įstatyta (arba buvo bandoma įstatyti) kaniulę, gali būti nedidelė mėlynė.
- Po procedūros galite jaustis kiek nestabiliai stovint, todėl yra didesnė kritimo rizika, ypač jei esate pagyvenusio amžiaus.
- Sedacija gali paveikti jūsų nuovoką ir atmintį iki 24 valandų.

Kokių yra alternatyvų sedacijai?

- **Bendroji anestezija:** būsite visiškai be sąmonės procedūros metu ir neturėsite jokių prisiminimų apie procedūrą.
- **Vietinė anestezija be sedacijos:** būsite sąmonėje gydymo metu, tačiau galite nejausti diskomforto. Kad nematytumėte procedūros, galima pastatyti pertvarą.

Kas priima sprendimus dėl to, ar man galima atlikti sedaciją?

Sedacijos galimybę galite aptarti su savo gydytoja arba slaugytoja įvertinimo metu. Jei sedacijos jums nepasiūlė, visada galite pasiteirauti, ar jums gali būti atlikta sedacija.

Jeigu esate šių medicininių būklių rizikos grupėje, gydytojas aptars tai su Jumis ir galėsite priimti sprendimą kartu.

Man paskirta sedacija, ką turėčiau daryti prieš atvykdamas į ligoninę?

- Jei turite rūpintis kitais, pvz., vaikais ar senyvais žmonėmis, turėsite susirasti ką nors, kas galėtų jus prižiūrėti iki kitos dienos.
- Suaugusiajam reikės nuvežti jus namo automobiliu arba taksi. Rekomenduojama nenaudoti viešojo transporto. Kadangi sedacijos poveikis gali trukti iki 24 valandų, suaugęs asmuo turės likti su jumis per naktį, kad jus prižiūrėtų.
- Su savimi į ligoninę pasiimkite visus savo vaistus, įskaitant naudojamus inhaliatorius.
- Jei sergate kokia nors liga, esatę peršalę ar nėščia, susisiekite su ligonine, nes sedacija gali būti rizikinga esant vienai iš šių būklių. Jūsų gydymą gali tekti perkelti kitam kartui.
- Jeigu moteris žindo kūdikį, apie tai ji turi pasakyti gydytojui.
- Prieš vykdami į ligoninę, nusivalykite makiažą, įskaitant nagų laką ir papuošalus. Vestuvinį žiedą galite dėvėti.
- Pasiimkite laisvų drabužių, pvz., chalata arba flisinę pižamą, kad jaustumėtės patogiai ir šiltai. Avėkite plokščiapadę avalynę, kurią lengva apsiauti.

Ar prieš procedūrą galiu valgyti ir gerti?

Klinikoje arba ligoninėje jums duos instrukcijas apie tai, kada nebevalgyti ir nebegerti.

Dažniausiai jūsų prašys nebevalgyti prieš šešias valandas iki jūsų gydymo, tačiau galite gerti skaidrius skysčius iki dviejų valandų iki jūsų gydymo. Skaidrūs skysčiai, kuriuos leidžiama gerti, yra vanduo, skiestos sultys (be gabaliukų) ir juoda arbata arba kava (be pieno ar grietinėlės).

Jei sergate diabetu, paprašykite specialiai jums pritaikytų instrukcijų apie tai, kada turėtumėte nustoti vartoti vaistus ir maistą.

Kas bus daroma prieš mano gydymą?

Paprastai jūs persirengsite chalatu. Nuėję į procedūrų kambarį, jūsų anesteziologas pritvirtins prie jūsų stebėjimo įrangą. Naudojama įranga priklausys nuo procedūros ir sedacijos tipo, tačiau dažniausiai į ją įeina:

- ant jūsų rankos tvirtinamas kraujo spaudimo rankogalis
- ant jūsų viršutinės krūtinės dalies tvirtinami laidai, kad būtų įrašomas jūsų širdies ritmas
- ant jūsų piršto tvirtinamas spaustukas, kuris matuoja deguonies lygius
- plonas plastikinis vamzdelis, kuris matuoja iškvėpiamo anglies dioksido kiekį. Jis paprastai būna pritvirtintas prie deguonies kaukės.

Kaip atliekama intraveninė sedacija?

- Sedacija leidžiama per lašelinę (kaniulę), kuri įstatyta į jūsų rankos veną arba į viršutinę plaštakos pusę. Pagal poreikį, procedūros metu galima padidinti sedacijos kiekį. Gilios sedacijos metu į jūsų veną vaistas plūs nepertraukiamai.
- Deguonies kvėpuoti paprastai turėsite iš plastikinio vamzdelio, esančio nosies viduje, arba per veido kaukę.

Kas jaučiama sedacijos metu?

Pojūčiai skiriasi, priklausomai nuo to, kiek vaisto buvo suleista. Gilios sedacijos metu jūs miegosite, tačiau legvos sedacijos metu jūs dažniausiai jausitės maloniai atsipalaidavę.

Kai mes paklausėme pacientų, kaip jie jaučiasi sedacijos metu, štai ką jie atsakė:

„Jaučiausi labai apdujęs ir svajingas.“

„Maniau, kad sedacijos metu nemiegojau, tačiau tikriausiai aš snūduriavau, o valanda jau buvo praėjusi.“

Aš jaučiausi labai rami ir laiminga

'Buvo keista - jaučiausi atskirtas nuo visko, kas mane supa.'

Kada galiu eiti namo?

- Esant minimaliai arba vidutinei sedacijai, paprastai galima vykti namo praėjus valandai po procedūros.
- Jei naudojama stipri sedacija, atsigavimo laikas gali trukti vieną ar dvi valandas. Kada galima grįžti namo, dažnai gali priklausyti nuo atsigavimo po procedūros.

Ar yra svarbių nurodymų po procedūros?

- Kaip jau buvo minėta anksčiau, pajėgus suaugęs asmuo turės jus parvežti namo automobiliu ar taksi - idealiu atveju ne viešuoju transportu - ir likti per naktį. Jei nesusitarsite, kad kas nors jus lydėtų namo po gydymo, po procedūros galbūt negalėsite grįžti namo.
- Sedacija gali sukelti kojų nestabilumą. Būkite atsargūs lipdami laiptais ir turėkite ką nors šalia, jei jaučiatės nestabiliai.
- Jūsų gebėjimas priimti sprendimus gali būti paveiktas iki 24 valandų po gydymo, todėl per tą laiką rekomenduojama nepriimti jokių svarbių sprendimų. Būkite atsargūs, jei naudojate socialinę mediją.
- 24 valandas rekomenduojama negrįžti į darbą, neprižiūrėti išlaikytinių, nevairuoti, negaminti maisto ir nesinaudotis jokia technika. Gali užtrukti 24 valandas, kol vaistai išeis iš jūsų kūno.
- 24 valandas po procedūros neturėtumėte vartoti alkoholio ar migdomųjų tablečių.
- Jūsų gydytojas pateiks Jums informaciją apie tolimesnį gydymą namuose.
- Ligoninė jums suteiks kontaktinį telefono numerį, į kurį galėsite skambinti, jei namuose pasijusite blogai.
- Jei po procedūros pasijutote blogai, nerimaujate ar negalite rasti šio numerio, prireikus galite paskambinti savo šeimos gydytojui, paskambinti telefonu 111 arba prireikus kreiptis į vietinį skubios pagalbos skyrių su suaugusiojo palyda.

Klausimai, kuriuos galbūt norėtumėte užduoti anesteziologui

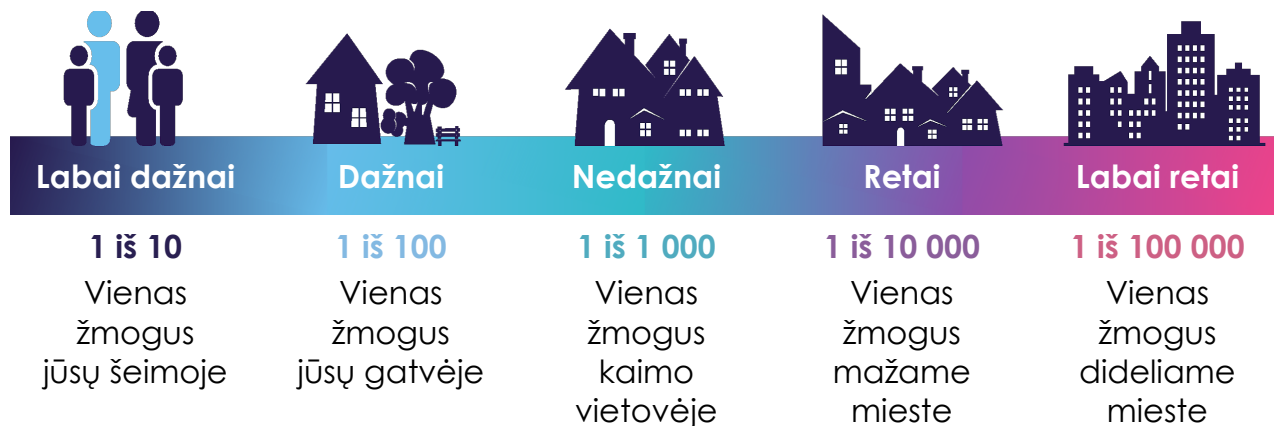
- 1 Kas man suteiks sedaciją?
- 2 Ar rekomenduojate sedaciją ar bendrą anesteziją?
- 3 Ar turiu kokių specialių rizikų?
- 4 Kada turėčiau nustoti valgyti ir gerti prieš sedaciją?
- 5 Kada turėčiau susitarti, kad mane paimtų?

Šalutiniai poveikiai, komplikacijos ir rizikos

Šiuolaikinėje anestezijoje rimtos problemos yra retos. Rizikos negalima visiškai išvengti, tačiau dėl šiuolaikinių vaistų, įrangos ir mokymo pastaraisiais metais anestezija tapo daug saugesnė procedūra.

Anesteziologai labai rūpinasi, kad išvengtų visų šiame skyriuje nurodytų pavojų. Jūsų anesteziologas suteiks jums visą reikalingą informaciją apie rizikos faktorius ir jų išvengimo būdus.

Žmonės skirtingai interpretuoja žodžius ir skaičius. Ši skalė yra skirta padėti.

Daugiau informacijos galite rasti Koledžo internetinėje svetainėje:
www.rcoa.ac.uk/patientinfo

Papildomi šaltiniai

- Asmens priežiūra po bendros anestezijos ar sedacijos
www.rcoa.ac.uk/patientinfo/sedation
- Sedacijos taikymo standartai dantų priežiūros procedūrose. Karališkasis Anglijos chirurgų koledžas ir Karališkasis anesteziologų koledžas. RCoA 2015 (<http://bit.ly/2T2mZh6>).
- Rekomendacijos apie sedacijos paslaugų teikimą. RCoA 2016 (www.rcoa.ac.uk/gpas).
- Saugus sedacijos taikymas sveikatos priežiūros procedūrose: standartai ir rekomendacijos. Karališkojo koledžo medicinos akademija. AoMRC 2013 (<http://bit.ly/301ndq8>).

Daugiau informacijos apie leidinį galite rasti Koledžo internetinėje svetainėje www.rcoa.ac.uk/patientinfo. Šią informaciją taip pat galite rasti anestezijos skyriuje arba išankstinio vertinimo klinikoje.

Anestezijos rizika

Informaciją apie anestezijos galimas rizikas taip pat galite rasti Koledžo internetinėje svetainėje: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/risks/risk-leaflets. Jie prideda informacinius lapelius pacientams, pateiktus viršuje.

Labai stengiamės, kad informacija šiame lankstinuke būtų tiksli ir nuolat atnaujinama, tačiau negalime to garantuoti. Mes nemanome, kad ši bendro pobūdžio informacija atsakys į visus jūsų turimus klausimus ar apims visas jus dominančias temas. Turėtumėte aptarti savo pasirinkimus ir rūpesčius su savo gydytojų komanda, pasinaudodami šiuo lankstinuku kaip pagalbine medžiaga. leškant patarimų, nevertėtų pasikliauti vien šiuo lankstinuku. Jis negali būti naudojamas jokiems komerciniams ar verslo tikslams. Jeigu norite peržiūrėti visas atsakomybės apribojimo nuostatas, spauskite čia (www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/lithuanian).

Visi vertimai yra pateikti „Translators Without Borders“ vertėjų bendruomenės. Šių vertimų kokybė yra tikrinama, kad vertimai būtų kiek įmanoma tikslesni, tačiau visuomet yra tam tikros informacijos netikslumų ir netinkamos jos interpretacijos rizika.

Pasakykite mums savo nuomonę

Mes laukame pasiūlymų, kaip pagerinti šį informacinį lapelį.

Jei turite kokių pastabų, susisiekite el. paštu: patientinformation@rcoa.ac.uk

Karališkasis anesteziologų koledžas („Royal College of Anaesthetists“)

Churchill House, 35 Red Lion Square, Londonas WC1R 4SG
020 7092 1500

www.rcoa.ac.uk

Pirmasis leidimas, 2018 m.

Šis informacinis lapelis bus persvarstomas praėjus ne daugiau kaip trejiems metams nuo jos taikymo pradžios.

© 2018 m. Karališkasis anesteziologų koledžas („Royal College of Anaesthetists“)

Šį informacinį lapelį galima kopijuoti, kad pacientui būtų suteikta visa informacinė medžiaga. Nurodykite pradinį šaltinį. Jei norite naudoti šio informacinio lapelio dalį kitame leidinyje, reikia pateikti tinkamą patvirtinimą ir pašalinti logotipus, prekės ženklą ir atvaizdus. Dėl išsamesnės informacijos susisiekite su mumis.